

LETISKO M.R.ŠTEFÁNKA V BRATISLAVE A ROZVOJ DIAĽKOVÝCH LETOV

Patrik Mokoš
Air Transport Department
University of Žilina
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina

Alena Novák Sedláčková
Air Transport Department
University of Žilina
Univerzitná 8215/1
010 26 Žilina

Abstract

Until recently, long-haul flights from Bratislava were something unthinkable or unnecessary for many people. Nevertheless, from 2023 the airport has started servicing long-haul flights to distant exotic destinations such as the Dominican Republic, Vietnam or Cuba. Until then, passengers from the Slovak region usually chose one of the competing airports for this type of flight, such as Vienna, Budapest or Prague, which at that time, unlike Bratislava Airport, served long-haul flights. The original topic of the article and its aim was to propose a possible resumption of long-haul flights from Bratislava, at the time of the drafting of the assignment of this article long-haul flights from Bratislava were suspended, but during the drafting of the article their operation was resumed. The article therefore focuses on the development of long-haul flights from Bratislava, which requires a comprehensive view due to the airport's complicated position in terms of its geographical location in the region, categorisation, certification and economic performance. This article offers a complex insight for a certain proposals, based off of the information and data collected through the questionnaire. The significance of the article lies in the clarification of the issue of the development of long-haul flights from Bratislava airport and the provision of theoretical proposals for resolution of aspects influencing this development.

Keywords

Bratislava airport, airport, long-haul flight, development

1. Úvod

Letisko M. R. Štefánika v Bratislave (BTS) sa v roku 2023 stalo významným uzlom pre diaľkové lety, keď začalo ponúkať priame spojenia do exotických destinácií ako Dominikánska republika, Vietnam či Kuba. Tento krok zásadne ovplyvnil postavenie BTS v regióne, zlepšil jeho prestíž a rozšíril možnosti cestovania pre obyvateľov Slovenska.

Rozvoj diaľkových letov na BTS však nie je samozrejmosťou. Vyžaduje si komplexné zohľadnenie geografickej polohy, ekonomickej výkonnosti, infraštruktúrnych možností a konkurencie v regióne. Práve tieto faktory boli predmetom analýzy, doplnenej o prieskum verejnej mienky, ktorého cieľom bolo zistiť postoje cestujúcich k novým možnostiam diaľkového cestovania.

Článok ponúka pohľad na aktuálnu situáciu rozvoja diaľkových letov z Bratislavy, zhrňuje hlavné zistenia a predstavuje návrhy opatrení, ktoré by mohli pozitívne ovplyvniť budúci rast a atraktivitu BTS v tejto oblasti.

2. Metodika a metódy skúmania

Vypracovanie článku sa opieralo o kombináciu metód analýzy sekundárnych údajov a primárneho prieskumu. V prvej fáze bolo spracované rozsiahle spektrum odborných zdrojov, legislatívnych predpisov a štatistických údajov týkajúcich sa letiska M. R. Štefánika v Bratislave, ktoré vytvorili teoretický základ pre analýzu možností rozvoja diaľkových letov.

Praktická časť bola založená na prieskume verejnej mienky realizovanom formou dotazníka. Tento prieskum mal za cieľ identifikovať preferencie cestujúcich a ich pohľad na nové možnosti diaľkového cestovania z Bratislavy. Výsledky prieskumu boli následne spracované a interpretované so zameraním na hlavné trendy a očakávania respondentov.

Na základe poznatkov z teoretickej analýzy a výsledkov prieskumu boli formulované návrhy na podporu rozvoja diaľkových letov na BTS. Návrhy reflektujú potrebu posilnenia infraštruktúry, marketingovej komunikácie a rozšírenia spolupráce s leteckými dopravcami aj verejnými inštitúciami.

3. Teoretické východiská skúmania

Úvodná časť práce sa venovala analýze predpokladov pre rozvoj diaľkových letov na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave. Hlavnou snahou bolo vytvoriť komplexný prehľad faktorov, ktoré ovplyvňujú možnosti rozšírenia diaľkových leteckých spojení v prostredí, kde je konkurencia iných stredo európskych letísk veľmi silná.

3.1. Charakteristiky a špecifiká letiska

Analýza sa sústredila na hodnotenie infraštruktúrnych a prevádzkových parametrov bratislavského letiska. Kľúčovými prvkami boli dĺžky a kapacity vzletových a pristávacích dráh, vybavenosť terminálov, dostupnosť služieb a ročná kapacita cestujúcich. Zohľadnené boli aj certifikačné požiadavky, ktoré umožňujú obsluhu širokotrupých lietadiel využívaných na diaľkových letoch. Významnou súčasťou bolo posúdenie vstupného postavenia BTS do krajiny, ktoré je nevyhnutné pre zabezpečenie letov mimo Schengenského priestoru[1] [2].

3.2. Právne a ekonomické aspekty

Osobitná pozornosť bola venovaná legislatívnym rámcem upravujúcim prevádzku letísk, ako aj ich kategorizácii a certifikácii v zmysle európskych a medzinárodných noriem. V práci sa riešili požiadavky na bezpečnosť, environmentálne predpisy a administratívne procesy potrebné na zabezpečenie pravidelných diaľkových letov. Letiská musia spĺňať špecifické technické štandardy definované v predpise L14, ktorý vychádza

z ANNEXu 14 Medzinárodnej organizácie pre civilné letectvo (ICAO). Tento ANNEX obsahuje aj požiadavky na tzv. ICAO referenčný kód, ktorý určuje schopnosť letiska obsluhovať rôzne typy lietadiel. Pre širokotrupé lietadlá používané na diaľkové linky je štandardne vyžadovaný kód 4E. Letisko M. R. Štefánika (BTS) však v roku 2023 podľa svojej výročnej správy disponovalo kategóriou 4C, pričom bola udelená výnimka pre niektoré typy lietadiel charakteristických pre kategóriu 4E, aby mohli byť prevádzkované aj bez plného splnenia štandardu 4E.

Z ekonomického hľadiska bol skúmaný vplyv diaľkových liniek na príjmy letiska a jeho ekonomickú výkonnosť. Hodnotená bola aj konkurenčná pozícia BTS v porovnaní s okolitými letiskami, pričom bola zohľadnená spádová oblasť, dopyt cestujúcich a regionálne rozdiely v dostupnosti leteckých služieb. Po pandémie COVID-19 dochádza k postupnému rastu počtu cestujúcich na letisku Bratislava, čo pozitívne ovplyvňuje príjmovú stránku, avšak zároveň rastú aj prevádzkové náklady spojené so zabezpečením vyššieho objemu leteckých a súvisiacich služieb [3] [4] [5] [6].

3.3. Špecifiká plánovania diaľkových letov

V teoretickej časti sa analyzovali aj špecifiká plánovania diaľkových letov, vrátane požiadaviek na flotilu, certifikáciu lietadiel na dlhé trasy (ETOPS), plánovania paliva a výberu vhodných leteckých trás. Na diaľkové lety sú tradične využívané širokotrupé lietadlá s dlhým doletom, ako napríklad Airbus A350 alebo Boeing 787 Dreamliner, ktoré umožňujú prepravu väčšieho počtu cestujúcich a nákladu na veľké vzdialenosti s vysokou efektívnosťou v porovnaní s úzkotrupými lietadlami. V súčasnosti však vďaka technologickému pokroku pribúda aj možnosť obsluhy diaľkových liniek úzkotrupými lietadlami s predĺženým doletom, ako sú napríklad Airbus A321XLR. Tieto stroje, hoci disponujú menšou kapacitou na počet cestujúcich a náklad v porovnaní so širokotrupými typmi lietadiel, predstavujú vhodné riešenie pre trasy s dlhým doletom, kde je dopyt po preprave nižší a kde by prevádzka väčších lietadiel nebola ekonomicky efektívna. Zdôraznená bola náročnosť zabezpečenia plynulosti letovej prevádzky nad rozľahlými oblasťami a význam efektívneho plánovania pre znižovanie nákladov letov [7] [8] [9].

4. Skúmanie možností rozvoja diaľkových letov

Rozvoj diaľkových letov na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave predstavuje tému, ktorá si vyžaduje nielen teoretickú analýzu, ale aj dôkladné preskúmanie reálnych podmienok a názorov verejnosti. Praktická časť práce sa preto sústredila na kombináciu prieskumu verejnej mienky a návrhov konkrétnych opatrení na podporu tohto segmentu.

4.1. Zhrnutie hlavných faktorov ovplyvňujúcich rozvoj

Pred samotnou realizáciou prieskumu bolo potrebné zosumarizovať kľúčové poznatky z teoretickej časti. Medzi hlavné faktory, ktoré ovplyvňujú možnosti rozvoja diaľkových letov z BTS, patria najmä technická vybavenosť letiska vrátane dĺžok dráh a kapacity terminálov, legislatívne obmedzenia spojené s kategorizáciou a certifikáciou letiska, ekonomická výkonnosť a investičné plány letiskovej spoločnosti, ako aj

konkurenčné prostredie v regióne, predovšetkým blízkosť Letiska Schwechat vo Viedni.

Rovnako bolo identifikované, že existujú možnosti na využitie priaznivých aspektov, akými sú vstupné postavenie BTS do krajiny a narastajúci dopyt po exotických dovolenkových destináciách.

4.2. Prieskum verejnej mienky

4.2.1. Cieľ a forma prieskumu

Prieskum verejnej mienky bol zvolený ako hlavná metóda pre získanie pohľadu cestujúcich na novozavedené diaľkové lety z Bratislavy. Prieskum bol realizovaný formou dotazníka, ktorý bol distribuovaný online medzi respondentmi zo Slovenska, pričom cieľovou skupinou boli potenciálni cestujúci využívajúci BTS.

Dotazník bol štruktúrovaný tak, aby pokryl viaceré oblasti – znalosť ponuky diaľkových letov z BTS, ochotu využiť tieto lety, preferencie destinácií a očakávania spojené s letiskovými službami.

4.2.2. Výsledky prieskumu

Výsledky prieskumu naznačili, že väčšina respondentov vníma rozšírenie ponuky BTS o diaľkové lety pozitívne. Respondenti ocenili najmä možnosť priameho spojenia do exotických destinácií bez nutnosti prestupov cez väčšie letiskové „hub-y“. Medzi najžiadanejšie destinácie patrili dovolenkové destinácie, čo potvrdzuje správnosť výberu destinácií leteckou spoločnosťou World2Fly. Záujem bol však aj o diaľkové letecké linky do ekonomických centier ako napríklad New York či Šanghaj.

Viac ako polovica oslovených uviedla, že by v prípade stabilnej ponuky pravidelne využívala BTS pre diaľkové cesty, pričom kľúčovým faktorom ovplyvňujúcim rozhodovanie je doba dopravy cestujúcich z domova na letisko.

Na druhej strane, určité percento respondentov stále preferuje odlety z väčších letísk, najmä z Viedne, a to kvôli širšej ponuke liniek a stabilite letového poriadku.

4.2.3. Identifikované problémy a očakávania

Medzi najčastejšie pripomienky patrila potreba zvýšenia propagácie letov, lepšia informovanosť verejnosti a zlepšenie komfortu pri odbavovaní. Respondenti by ocenili aj väčší počet pravidelných diaľkových liniek a možnosť využitia väčších a komfortnejších lietadiel.

Zároveň bolo indikované, že dôvera v letisko ako v spoľahlivého partnera pre diaľkové lety je zatiaľ len čiastočná, a preto je nevyhnutné sústrediť sa nielen na samotnú ponuku letov, ale aj na budovanie pozitívneho pohľadu na BTS.

4.3. Návrhy pre podporu rozvoja diaľkových letov

4.3.1. Investície do infraštruktúry

Na základe výsledkov prieskumu aj analýzy aktuálneho stavu letiska je zrejmé, že rozvoj diaľkových letov si vyžaduje pokračovanie v modernizácii letiskovej infraštruktúry. Prioritou by mala byť optimalizácia terminálov pre väčší počet odbavovaných cestujúcich, zvýšenie komfortu čakacích priestorov a rozšírenie možností parkovania.

Dôležitým faktorom je aj zabezpečenie vysokého technického štandardu, ktorý je potrebný pre obsluhu moderných širokotrupých lietadiel, vrátane zlepšenia navigačných a bezpečnostných systémov.

4.3.2. Marketingové návrhy a propagácia

Jedným z hlavných problémov identifikovaných v prieskume bola nízka informovanosť verejnosti o možnostiach diaľkového cestovania z BTS. Letisko by malo zamerať svoje marketingové aktivity na cielenejšiu komunikáciu výhod a dostupnosti diaľkových letov, nielen v Bratislave, ale aj v širšom regióne Slovenska.

Zvýšenie povedomia môže byť dosiahnuté prostredníctvom spolupráce s cestovnými kancelárkami, kampaní v online priestore a využitím tradičných médií.

4.3.3. Posilnenie spolupráce s leteckými dopravcami

Kľúčovým prvkom budúceho rozvoja je prehĺbenie spolupráce s existujúcimi aj potenciálnymi leteckými partnermi. Rozšírenie ponuky diaľkových letov by malo byť podporené aktívnym vyjednávaním o nových linkách, najmä do obľúbených exotických destinácií a neskôr aj do hlavných svetových ekonomických centier.

Zároveň je potrebné vytvárať priaznivé podmienky pre letecké spoločnosti, ktoré zvažujú vstup na bratislavský trh, či už formou zliav na letiskových poplatkoch alebo formou spoločných marketingových kampaní.

5. Výsledky

Rozbor získaných údajov ukázal, že Letisko M. R. Štefánika v Bratislave má reálnu možnosť prejavíť sa ako významný hráč v oblasti diaľkových letov v regióne. Výsledky poukázali na viaceré dôležité trendy a súvislosti, ktoré sú kľúčové pre plánovanie ďalších krokov v rozvoji tejto oblasti.

5.1. Vnímanie diaľkových letov verejnosťou

Prieskum potvrdil vysokú mieru záujmu verejnosti o diaľkové lety z Bratislavy. Cestujúci pozitívne vnímajú možnosť priameho spojenia do exotických destinácií bez potreby prestupov na veľkých zahraničných letiskách. Tento fakt vytvára značný potenciál pre stabilizáciu dopytu v segmente rekreačných diaľkových letov, najmä počas zimnej sezóny.

Napriek tomu boli identifikované aj určité rezervy. Dôvera verejnosti v kvalitu a spoľahlivosť služieb bratislavského letiska zatiaľ nie je úplná. Časť respondentov vyjadrila obavy týkajúce

sa komfortu, dostupnosti služieb a stability ponuky destinácií. To naznačuje, že rozvoj diaľkových liniek nemôže byť založený len na ich zavedení, ale aj na systematickom budovaní pozitívneho vnímania letiska.

5.2. Vplyv na konkurencieschopnosť letiska

Analýza výsledkov ukázala, že rozšírenie ponuky diaľkových letov má potenciál posilniť postavenie BTS v konkurenčnom prostredí Slovenska. V porovnaní s dominantným Letiskom Schwechat vo Viedni ponúka BTS výhodu v kratšej dostupnosti pre slovenských cestujúcich.

Na druhej strane, konkurencia zo strany Viedne, Budapešti a Prahy zostáva silná, najmä pokiaľ ide o frekvenciu letov a šírku ponuky destinácií. Bratislavské letisko preto musí klásť dôraz na budovanie unikátnej ponuky – napríklad špecializáciu na vybrané exotické destinácie alebo nižšie ceny kombinované s vysokým štandardom služieb.

5.3. Identifikácia slabých miest

Výsledky tiež odhalili viacero slabých stránok, ktoré môžu rozvoj diaľkových letov limitovať:

- **Nízka frekvencia spojov:** Zatiaľ obmedzená na sezónne charterové lety, bez pravidelných celoročných liniek.
- **Obmedzená propagácia:** Nedostatočná informovanosť cestujúcich o existujúcich možnostiach a o výhodách cestovania z BTS.
- **Technické obmedzenia:** Hoci letisko spĺňa certifikačné požiadavky pre širokotrupé lietadlá, potreba ďalších investícií do infraštruktúry ostáva aktuálna, najmä ak sa má ponuka diaľkových letov rozšíriť.

5.4. Perspektívy ďalšieho rozvoja

Napriek identifikovaným problémom výsledky ukazujú, že potenciál pre rozvoj diaľkových letov z Bratislavy existuje. Kľúčom k úspechu bude postupné budovanie stabilnej ponuky, podpora dopytu vhodnými marketingovými aktivitami a systematická spolupráca s leteckými partnermi.

Osobitnú pozornosť si vyžaduje diverzifikácia ponuky – nielen destinácie pre dovolenkárov, ale aj priame spojenia do ekonomických centier sveta, čo by mohlo výrazne zvýšiť atraktivitu BTS aj pre cestujúcich využívajúcich služby leteckej dopravy za účelom práce či štúdia.

Vzhľadom na geografickú polohu Bratislavy, ktorá umožňuje jednoduché spojenie nielen pre slovenských, ale aj pre českých, rakúskych a maďarských cestujúcich, predstavuje rozvoj diaľkových letov významnú príležitosť na posilnenie regionálneho významu letiska.

6. Záver

Rozvoj diaľkových letov na Letisku M. R. Štefánika v Bratislave predstavuje tému s vysokým strategickým významom pre

budúcnosť samotného letiska aj regiónu ako celku. Výsledky analýzy naznačujú, že napriek viacerým objektívnym obmedzeniam existuje reálna šanca, aby sa BTS stalo atraktívnym bodom odletu nielen pre slovenských cestujúcich, ale aj pre obyvateľov širšieho stredoeurópskeho priestoru.

Realizovaný prieskum verejnej mienky ukázal, že medzi cestujúcimi existuje značný záujem o priame spojenia do exotických destinácií. Tento záujem, podporený vhodnými marketingovými aktivitami a stabilnou ponukou liniek, by mohol vytvoriť pevnú základňu pre udržateľný rast segmentu diaľkových letov. Významným zistením bolo aj to, že rozhodovanie cestujúcich ovplyvňujú nielen samotné destinácie, ale aj kvalita služieb na letisku, dostupnosť informácií a povest' letiska ako spoľahlivého partnera.

Analýza poukázala na viaceré faktory, ktoré budú kľúčové pre ďalší rozvoj. Medzi ne patrí najmä modernizácia letiskovej infraštruktúry, zvyšovanie komfortu pre cestujúcich, rozšírenie kapacít odbavovacích priestorov a ďalšie investície do technického zázemia, ktoré umožní obsluhu širokotrupých lietadiel aj pri vyšších objemoch dopravy.

Konkurencia zo strany veľkých medzinárodných letísk v regióne zostáva významnou výzvou. Preto bude nevyhnutné, aby BTS systematicky budovalo svoju špecifickú pozíciu – napríklad zameraním sa na vybrané trhy, poskytovaním atraktívnej cenovej politiky a ponukou spojení, ktoré budú pre cestujúcich priamo dostupné a časovo výhodné.

Zároveň je zrejmé, že rozvoj diaľkových letov si vyžaduje koordináciu medzi letiskovou spoločnosťou, leteckými dopravcami, cestovnými kancelármi a verejnými inštitúciami. Len vzájomná spolupráca a dlhodobá stratégia umožní, aby sa potenciál, ktorý bratislavské letisko v oblasti diaľkových letov nepochybne má, naplno rozvinul.

Na základe získaných poznatkov možno konštatovať, že Letisko M. R. Štefánika má všetky predpoklady na to, aby sa stalo dôležitým bodom pre diaľkovú leteckú dopravu v regióne. Budúci úspech však bude závisieť od schopnosti identifikovať a efektívne využívať svoje silné stránky, popri systematickom odstraňovaní existujúcich slabín.

Rozvoj diaľkových letov z Bratislavy nie je len príležitosťou pre samotné letisko, ale aj pre celkové zvýšenie konkurencieschopnosti leteckej dopravy na Slovensku a posilnenie postavenia krajiny vo svete.

Referencie

- [1] "O letisku". Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: <https://www.bts.aero/o-letisku/o-spolocnosti/profil-spolocnosti/o-letisku/>
- [2] "História". [Online]. Available at: <https://www.bts.aero/o-letisku/o-spolocnosti/profil-spolocnosti/historia/>
- [3] S-EPI, "136/2004 Z. z. Zákon o letiskových spoločnostiach | Aktuálne znenie", Zákony pre ľudí. Cit: 24.

apríl 2025. [Online]. Available at: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2004-136>

[4] "Aerodromes | EASA". Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: <https://www.easa.europa.eu/en/domains/aerodromes>

[5] "Airport Charges". Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: <https://www.bts.aero/en/b2b/aviation-business/airport-charges/>

[6] "Bilaterálne dohody". Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/doprava-3/civilne-letectvo/letecka-doprava/vykonavanie-pravidelnej-obchodnej-leteckej-dopravy-dohody/bilateralne-dohody>

[7] *Nariadenie Komisie (EÚ) č. 139/2014 z 12. februára 2014, ktorým sa stanovujú požiadavky a administratívne postupy týkajúce sa letísk podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008 Text s významom pre EHP*, roč. 044. 2014. Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/139/oj/slk>

[8] "an14_1ed_1951.pdf". Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: https://www.icao.int/APAC/Meetings/2015%20AWWG1/an14_1ed_1951.pdf

[9] "Analyza-pravných-predpisov.pdf". Cit: 22. apríl 2025. [Online]. Available at: <https://www.mfsr.sk/files/archiv/priloha-stranky/3293/20/Analyza-pravných-predpisov.pdf?utm>